

Univerzitní mateřská škola VŠB-TUO

MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM

2024/2025

Zpracovala: Bc. Kristýna Vaňková, DiS.; Mgr. Vlasta Tobolíková

Schváleno na pedagogické radě 2. 9. 2024

Charakteristika školy

Adresa: Univerzitní mateřská škola VŠB-TUO, 17. listopadu 2172/15, Ostrava-Poruba, 708 00

Právní forma: školská právnická osoba

Název zřizovatele: Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava

Přehled hlavní činnosti: poskytování výchovy a vzdělávání

Školní vzdělávací program mateřské školy: Svět dětskýma očima

Počet tříd: 3

Počet dětí: 60

Charakteristika programu

Tento program je zpracován s vědomím toho, že převládající vliv pro utváření základních pravidel chování a společenských norem i pro volbu zálib má rodina. Mateřská škola rodinnou výchovu podporuje a zároveň doplňuje. Pomáhá rodičům v péči o dítě, nabízí jim poradenský servis v oblasti výchovy a vzdělávání jejich dětí. Podporuje zdravý životní styl, který je základním nástrojem prevence. Předkládá zásady, metody, formy a prostředky efektivního vzdělávání a změn v mateřské škole, které povedou k poznávání a vytváření optimálních podmínek pro prevenci společensky nežádoucích jevů. Očekávané výstupy správných společenských návyků budou naplňovány v souladu se záměry ŠVP. Vhodně volená organizace, činnosti a účinná motivace, zohledňující specifika dětí, se bude prolínat ve všech vzdělávacích oblastech vzdělávacího programu.

Zdůvodnění potřeby programu

Se sociálně patologickými jevy, jako je například závislost na elektronice, týrání, šikana, drogy, nebo nesnášenlivost se mohou děti setkat již v předškolním věku. Z tohoto důvodu začínáme s preprimární prevencí již se začátkem docházky do mateřské školy. Potřebné informace k tomuto tématu si děti osvojí formou, která je přiměřená jejich věku a schopnostem.

Analýza současného stavu

K posouzení problematiky sociálně patologických jevů používámě:

- monitorování klimatu třídy učitelkami,
- rozhovory s dětmi a jejich zákonnými zástupci,
- dotazníky pro rodiče
- spolupráce s odborníky v případě potřeby (pracovník Předškolní pedagogické poradny, sociální pracovník, dětský lékař).

Cíle minimálního preventivního programu:

Dlouhodobé cíle:

- Zvýšit odolnost dětí vůči společensky nežádoucím jevům.
- Učit děti rozpoznat společensky nežádoucí jevy, nepodlehnout jim, pokud se s nimi v budoucnu někdy setkají.
- Činnosti působící v oblasti prevence by se měly prolínat celým výchovně vzdělávacím procesem pedagogické práce a měly by se vkládat do vzdělávacího obsahu s cílem.
- Zajistit dostatečnou a pestrou nabídku programů zaměřených na dané téma, preventivní výchovně vzdělávací působení bude neoddělitelnou součástí ŠVP.
- Naplňovat kompetence podpory zdraví a zdravého způsobu života.
- Navozovat atmosféru důvěry a vzájemného respektu mezi dětmi, rodiči a zaměstnanci škol.
- Vytvářet příznivé klima školy i třídy.
- Spolupracovat s rodiči a informovat rodiče v oblasti zdravého životního stylu.
- Poskytovat poradenské služby rodičům i pedagogům.
- Budovat kladné postoje učitelů k problematice prevence společensky nežádoucích jevů.
- Vzdělávat učitele v oblasti prevence.
- Klást hlavní důraz na vytváření elementárních základů klíčových kompetencí, což v tomto věku představuje hlavně komunikaci s vrstevníky a dospělými, zvládat řešit problémy, umět se přizpůsobit a nebát se prosadit a uplatnit.

Krátkodobé cíle:

- Analyzovat jedince, rodinu, která potřebuje pomoc v krátkodobém plánování (TVP).
- Stanovit vhodně cílenou motivaci a metody práce, které budou respektovat specifika třídy a potřeby jedince.
- Organizovat řízené a spontánní aktivity tak, aby byl dostatečný prostor k individuálním činnostem.
- Rozvíjet komunikaci mezi vrstevníky.
- Vyměňovat zkušenosti vycházející z praxe a dalšího vzdělávání mezi pedagogy.

Organizace prevence

Ředitelka školy

Je přímo odpovědná za prevenci a za řešení zjištěných nežádoucích projevů rizikových forem chování. Vytváří podmínky pro předcházení nežádoucích projevů chování:

- koordinuje zpracování, kontroluje realizaci a vyhodnocuje prevenci nežádoucích jevů,
- zapracovává aktuální problémy výskytu rizikové chování do Školního řádu,

- podporuje týmovou spolupráci pedagogů a ostatních zaměstnanců MŠ,
- spolupracuje s odborníky,
- koordinuje další vzdělávání pedagogů v oblasti prevence sociálně patologických jevů.

Vedoucí učitelka a učitelky

- podílí se zpracování a realizaci programu prevence sociálně patologických jevů,
- spolupracují s ředitelkou při výskytu nežádoucích projevů chování,
- diagnostikují vztahy mezi dětmi,
- motivují k vytvoření podmínek a vnitřních pravidel v souladu se školním řádem,
- vytvářejí ve třídách bezpečnou atmosféru a pozitivní klima,
- spolupracují s rodiči,
- zpracovávají zprávy o dětech pro odborníky a sociální pracovníky.

Spolupráce rodiny a mateřské školy

Prevence v rodině

- vyvážený životní styl a záliby (nepřetěžovat, neočekávat nadprůměrné výsledky, dítě musí mít radost a zájem o činnost),
- užitečná rodinná pravidla, která jsou pro děti srozumitelná a jasná (ideální výchovný styl je vřelý a středně omezující, liberální výchova má své úskalí),
- dobré hodnoty a vzory (rodiče dětem vzorem),
- dobrá společnost a výběr kamarádů (vhodný výběr kamarádů),
- posilovat zdravé sebevědomí dětí (partnerský přístup),
- spolupráce při výchově mezi dospělými, kteří se o dítě starají,
- projevovat zájem a získávat důvěru dítěte (udělat si na dítě čas, naslouchat mu),
- umět s dětmi mluvit o tabáku, alkoholu, návykových látkách správně a přiměřeně věku odpovídat dětem na otázky, vysvětlovat rizika.

Prevence v mateřské škole

- seznámení se základními cíli prevence sociálně patologických jevů a nežádoucích projevů chování dětí v MŠ,
- beseda nebo přednáška pro rodiče k dané problematice v případě potřeby,
- včasná informovanost rodičů o změnách chování jejich dětí,
- aktuální řešení problémů,
- konzultace pro rodiče (možnosti individuálních konzultací),
- poradenství v oblasti spolupráce rodičů s MŠ a odborníků,
- zveřejnění Minimální preventivního programu na informačních tabulích v MŠ a internetu.

Spolupráce s odborníky a jinými organizacemi

- Pedagogicko-psychologická poradna a Speciální pedagogické centrum
- Ing. Martina Čaputová – krajská koordinátorka podpory nadání
- Městská policie – vzdělávací preventivní program „Doprava“ v mateřské škole
- MŠ Ukrajinská – vzdělávací preventivní program „Dopravní hřiště“ na dopravním hřišti MŠ Ukrajinská
- Hasiči – nácvik evakuace
- Opavští zdravotníci, kurzy a školení – vzdělávací program o první pomoci pro MŠ
- Theatr Ludem – dramadílky
- Muzikohraní – muzikofiletické programy
- Knihovna města Ostravy – vzdělávací programy
- Charita sv. Alexandra – besedy
- Nadační fond Křídlení – vedení dětí ke společenské odpovědnosti

Integrace prevence sociálně patologických jevů ve vzdělávání

Školní vzdělávací program: Svět dětskýma očima

V mateřské škole rozvíjíme všechny složky, které vycházejí z RVP PV. V rámci vzdělávací a výchovné strategie školy preventivní péče klademe důraz:

Kompetence k učení	• Poskytujeme dítěti elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, o jeho rozmanitostech a proměnách. • Vedeme dítě k tomu, aby získanou zkušenost uplatňovalo v praktických situacích a v dalším učení. • Podněcujeme dítě, aby kladlo otázky a hledalo na ně odpovědi, aktivně si všímalo, co se kolem něho děje.
Kompetence k řešení problému	• Poskytujeme dítěti pozitivní odezvu na aktivní zájem o problémovou situaci. • Podporujeme dítě, aby řešilo problémy, na které stačí. • Vedeme dítě k tomu, aby při řešení myšlenkových i praktických problémů užívalo logických, matematických i empirických postupů, pochopilo jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívalo je v dalších situacích. • Pomáháme dítěti rozlišovat řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou, a volit mezi nimi.
Kompetence komunikativní	• Vedeme dítě k vnímavosti vůči symbolům, gestům, mimice i jiným paralingvistickým způsobům komunikace. • Podporujeme dítě, aby se zbavilo ostychu z komunikace v běžných situacích.
Kompetence sociální a personální	• Poskytujeme dítěti zpětnou vazbu, aby bylo schopno dětským způsobem projevat citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpoznat nevhodné chování, bylo vnímavé vůči nespravedlnosti, ubližování, agresivitě a lhostejnosti. • Vytváříme takové situace, aby dítě pracovalo ve skupině a dokázalo se prosadit, ale i podřídit, při

	společných činnostech se domlouvat a spolupracovat. • Poskytujeme dítěti modely prosociálního chování a pozitivních mezilidských vztahů. • Seznamujeme dítě se základními společenskými pravidly a vedeme je k jejich uplatňování v běžných situacích. • Vedeme dítě k respektu k druhým, k osvojení strategií vyjednávání a přijímání a uzavírání kompromisů, vyžaduje-li to situace. • Vedeme dítě k obezřetnosti při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích, učíme ho používat já-výroky, kterými může jednoznačně odmítnout nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná. • Vedeme dítě k toleranci k odlišnostem a jedinečnostem lidí kolem něj. • Vedeme dítě k pochopení, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou. • Poskytujeme dítěti podporu, aby se dokázalo bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování.
Kompetence činnostní a občanské	• Vedeme dítě k rozpoznávání a využívání vlastních silných stránek, k poznávání svých slabých stránek. • Vedeme dítě k pochopení, že se může o tom, co udělá, rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí také odpovídá. • Podporujeme u dítěte smysl pro povinnost ve hře, práci i učení. • Podněcujeme zájem dítěte o druhé i o to, co se kolem děje. • Vedeme dítě k pochopení, že zájem o to, co se kolem děje, činnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem a že naopak lhostejnost, nevšímavost, pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky.

	• Pomáháme dítěti vytvořit si základní dětskou představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami i co je s nimi v rozporu. • Vedeme dítě k uvědomění si svých práv i práv druhých, k pochopení, že všichni lidé mají stejnou hodnotu. • Důsledně dbáme na to, aby se dítě řídilo pravidly bezpečnosti, neohrožovalo sebe ani druhé, chovalo se zodpovědně.
--	--

Metody, které můžeme využít v programu

- komunitní kruh
- společná tvorba třídních pravidel
- třídní pravidla formou krátkých básniček
- piktogramy činností
- piktogramy pocitů
- formativní učení a hodnocení
- motivační příběhy – Policejní pohádky, Hasičské pohádky, Záchranářské pohádky, Indigové pohádky, Léčivé pohádky pro dětskou duši, Pohádky pro malé Buddha ad.
- využití nápadů, her a tvořivosti s podporou publikací – Městečko Kybernetov (didaktická desková hra zaměřená na bezpečnost při využívání technologií; oceněná Národním úřadem pro kybernetickou bezpečnost)
- využití nápadů, her a tvořivosti s podporou publikací – Mapy mých pocitů (obrázková kniha zaměřená na práci s emocemi v pohádkové krajině)
- dramatizace pohádek
- názorné ukázky toho, co je a není správné
- námětové a pohybové hry
- pokusy, experimenty a pozorování
- výtvarné a pracovní činnosti
- pracovní listy

Policejní pohádky

Policejní pohádky nepřinášejí tradiční pohádky o princeznách a rytířích tak, jak je známe. Jsou to příběhy z obvyklého života, jaké jsou často k vidění. Všechny příběhy jsou ale s dobrým koncem. Jak se chovat, aby se dětem nic zlého nestalo, poradí hodný policista Honzík, a zlo potrestá spolehlivý soudce Přemysl. Dětem kniha ukáže některé situace,

které se jim mohou přihodit, a dají jim třeba návod, jak v takových situacích správně reagovat. Příběhy v knize:

- O statečném policistovi Honzíkovi
- O spravedlivém Přemyslovi
- O domečku, který plakal, protože mu někdo pokreslil stěny
- O Martínkovi, Elišce a tuze divném člověku, který byl milý
- O loupežné Ctiradově bandě a odvážném Radovanovi
- O ztracené Jitce
- O pytláku Ondřeji a pěkně drahé rybě
- Jak Jaromírovi ubližovali špatní kamarádi a jak ho Oldřich zachránil
- Jak si Bohumil půjčoval, až se dostal do vězení
- Jak Frantík a Tereška zkoušeli tatínkovo víno
- Jak droga zatemnila Petříkovi mysl
- Jak Jůlie zapálila les
- Proč cesta není hřiště
- O ukradení tříkolce
- Jak Magdaléna našla injekční stříkačku a co z toho nakonec bylo
- O nalezeném prstýnku

Městečko Kybernetov

Tato hra si klade za cíl naučit již děti od 5 let základní pravidla v různých situacích, které vznikají v online světě. Víme, že věková skupina 5 let a více není ještě ohrožena napřímo, ale věříme že včasnou prevencí můžeme děti připravit na bezpečný vstup do kybernetického prostoru.

Hlavní témata, který se hra věnuje:

- Kyberšikana
- Kybergrooming
- Netholismus
- Zdraví a online svět

Projektový den s odborníkem: setkání s hasiči

- Projektový den je koncipován tak, aby se děti o práci hasičů dozvěděli co nejvíce.
- Komunitní kruh: Brainstorming – Kdo je hasič, co dělá, jaké používá nástroje, telefonní čísla záchranného systému. Jak se chováme v nebezpečí.
- Nácvik básně „Hasiči“.
- Práce s kartami Pexetrio záchranáři a piktogramy v týmech.
- Fixace důležitých telefonních čísel formou obrázků.

- Orientační hry: pohyb v „zakouřeném prostoru“ (pohyb se zavázanýma očima po kolenou), pohyb v komplikovaném terénu (překážkové dráhy), soutěže týmů na čas.
- Ukázka hasicího přístroje, vysvětlení fungování alarmů, hledání únikových východů podle značek.
- Cvičný poplach, během kterého si děti vyzkoušejí evakuaci z budovy.
- Prohlídka hasičské techniky s výkladem.

Projektový den s odborníkem: kurz první pomoci pro děti

- Kurz s odborníkem děti naučí, jak se mají zachovat při úrazech a jiných akutních stavech, jak přivolat lékařskou pomoc.
- Děti se seznámí s obsahem lékárničky.
- Děti si prakticky vyzkouší: zastavení krvácení, ošetření zlomenin a malých zranění.
- Děti si prohlédnou sanitní vůz.

Vzdělávání pedagogických pracovníků

Každý z pedagogů si volí sám formu vzdělávání dle jeho aktuálních potřeb. Využívají odborné školení, webináře nebo semináře. Dále využívají samostudium k dané problematice. Případný problém mohou prodiskutovat s odborníky.

Hodnocení a struktura evaluace preventivního programu

Ředitelka a vedoucí učitelka:

- provádí hospitační a kontrolní činnost
- pohospitační pohovory
- hodnocení a rozbor na pedagogické radě
- hodnocení výsledků plnění programu do vlastního hodnocení školy

Učitelky:

- analýza úspěšnosti naplňování cílů z oblasti primární prevence

Rodiče:

- dotazník

Závěr

Minimální preventivní program naší mateřské školy je součástí výchovy a vzdělávání dětí po celou dobu docházky do mateřské školy. Jeho součástí jsou nejen všichni pedagogové a děti, ale i rodiče a příslušní odborníci. V rámci minimálního preventivního programu je nutné kombinovat poskytování informací a oblasti prevence sociálně patologických jevů s výcvikem

v sociálních dovednostech a osobnostním růstem dítěte. Důležité je preferovat přístupy, které jsou zaměřené do oblasti zdravého životního stylu a aktivního sociálního učení. Preventivní program musí brát velký a zásadní zřetel na nízký věk a individuální charakteristiky dětí. Součástí programu je také samozřejmé posilování sociálních dovedností, aktivního sociálního učení a podpora v oblasti zdravého životního stylu.